

Kapitola 14

14. Programová časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja – 3. aktualizácia

14.1. Zoznam priorít a aktivít na zabezpečenie realizácie prioritných oblastí

Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky stanovila nasledovné strategické ciele regionálneho rozvoja Košického kraja:

1. posilnenie produktivity a konkurencieschopnosti kľúčových a perspektívnych odvetví priemyslu a služieb najmä s dôrazom na ich exportnú výkonnosť a inovácie produktov, procesov a služieb,
2. vytvorenie silného metropolitného centra Košice – Prešov,
3. komplexný rozvoj a posilnenie vidieka na hospodárstve regiónu,
4. nadregionálna dostupnosť a kvalita služieb, cezhraničná spolupráca a rozvoj nadregionálnych väzieb a využitie hospodárskeho a kultúrneho potenciálu regiónu,
5. vytváranie podmienok pre rozvoj zelenej ekonomiky a tzv. zelených pracovných príležitostí.

Na dosiahnutie týchto strategických cieľov regionálneho rozvoja pre Košický kraj stanovila Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky päť prioritných oblastí:

1. veda, výskum a inovácie,
2. ľudské zdroje,
3. zamestnanosť,
4. konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie,
5. životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie.

V ďalšom, v rámci týchto prioritných oblastí, uvádzame priority a aktivity, ktoré sme stanovili za Košický samosprávny kraj.

14.1.1. Prioritná oblasť č. 1. Veda, výskum a inovácie

Košický kraj by mal realizovať strategické aktivity s dôrazom na oblasti podľa schválenej Inovačnej politiky SR a oblasti nových (podporných) služieb a veterinárstva, nových stavebných materiálov, vybrané oblasti medicíny, IT, kreatívna ekonomika, zelená – nízko uhlíková ekonomika, kovospracujúci priemysel.

Hlavnými prioritami budú v prvej fáze do roku 2015:

1. systematické mapovanie regionálneho potenciálu vedy, výskumu a vývoja,
2. príprava a rozvoj ľudských zdrojov v navrhovaných tematických oblastiach nových (podporných) služieb a veterinárstva, nových stavebných materiálov, vybraných oblastiach medicíny, IT, kreatívnej ekonomiky, zelenej – nízko uhlíkovej ekonomiky, kovospracujúceho priemyslu a tým vytvorenie podmienok pre rozvoj a prechod k poznatkovo orientovanej ekonomike,
3. rozvoj kultúry pro-inovačného prostredia, podpora inovatívnych podnikov a medzinárodnej spolupráce v rámci európskeho výskumného priestoru,
4. podpora dobudovania infraštruktúry pre vedu, výskum a inovácie.

Priorita 1.1. Mapovanie regionálneho potenciálu vedy, výskumu a inovácií

Cieľom navrhovaného opatrenia je vyhládať v Košickom kraji malých a stredných podnikateľov a živnostníkov s inovačným potenciálom, ktorí svojím inovačným potenciálom a rozvojom môžu významne prispieť k rastu HDP v regióne a tvorbe nových kvalitných pracovných miest a k diverzifikácii regionálnej ekonomiky.

Aktivita 1.1.1. Podpora vytvorenia web portálu „Strategickej inteligencie“ v Košickom kraji v spolupráci s TUKE

Súčasťou webu bude aj otvorene prístupný zdroj textov, dobrých príkladov a praktických návodov ako zavádzať inovácie – „čo mi to prinesie?“.

Aktivita 1.1.2. Vytvorenie databázy inovačných firiem v Košickom kraji

V rámci aktivity budeme realizovať návštevy a kontakty s inovačnými firmami, mapovanie ich potrieb, inovačného potenciálu, vedy a výskumu a identifikovanie potrieb vytvárania sieťovej spolupráce v rámci hodnotových reťazcov a klastrových iniciatív. Súčasťou tejto aktivity bude tiež vytvorenie bloku venujúceho sa organizáciám a iniciatívam ponúkajúcim podporu rozvoja inovačného podnikania v kraji (register poradcov a služieb pre inovačné podnikanie).

Priorita 1.2. Príprava ľudských kapacít firiem v regióne pre podporu rozvoja a financovanie inovácií

Cieľom navrhovanej priority je zvýšiť celkovú absorpčnú kapacitu ľudských zdrojov firiem v regióne pre zmysluplné využitie verejnej pomoci k nasadzovaniu inovácií, zvyšovaniu produktivity, konkurencieschopnosti a motivovať ich k tvorbe nových kvalitných pracovných miest. Prioritu plánujeme zabezpečiť prostredníctvom programu Inovačnej akadémie INOVAK v spolupráci s TUKE. Zmyslom priority nie je vytvoriť závislosť firiem v regióne na verejnom financovaní, ale urýchliť rozvojové a inovačné podnikateľské zámery, ktoré by sa bez vonkajšej verejnej podpory realizovali pomalšie. Naopak pomoc MSP pri rozhodovaní o zapojení typu vhodných verejných domácich a európskych zdrojov bude súčasťou programu. MSP. Úlohou tejto priority je pomoc firmám pri získavaní informácií a pri produktívnom využití vonkajšej podpory (podobne ako v iných regiónoch).

V rámci aktivity budeme v kraji v spolupráci s partnermi stimulovať a podporovať odbornú prípravu v inovačnom manažmente, ďalej špecializované školenia v „inovačnom podnikaní“ pre zamestnancov oddelenia výskumu a vývoja firiem a začínajúcich alebo existujúcich podnikateľov.

Aktivita 1.2.1. Zabezpečenie koučingu a cielenej asistencie šitej „na mieru“

Koučing a cieleňú asistenciu chceme zabezpečiť napr. podľa veľkosti a fázy rozvoja, podľa navrhovaných tematických oblastí doporučených NSRR, typu podnikania, podľa dostupných vonkajších verejných zdrojov, programu a podobne, pre skupiny firiem identifikovaných v rámci absolvovania programu INOVAK. Absolvovanie programu bude potvrdené certifikáciou podniku (o absolvovaní) a jeho projektu (predbežné posúdenie). Certifikáciu zabezpečí realizátor programu. RIC bude monitorovať úspešnosť žiadostí a projektov uchádzačov a poskytovať asistenciu a poradenskú podporu aj pri ich realizácii.

Priorita 1.3. Rozvoj kultúry pro-inovačného prostredia, podpora inovatívnych podnikov a medzinárodnej spolupráce

Cieľom priority je podporiť rozvoj kultúry pro-novačného prostredia a medzinárodnej spolupráce v Košickom kraji. Bude zameraná na zvýšenie povedomia o potrebe inovácií, výskumu a vývoja pre urýchlenie rastu firiem a zároveň na povzbudenie zavádzania inovácií najmä medzi podnikateľmi, živnostníkmi a budúcimi majiteľmi firiem. Košický svet inovácií

je tiež podporou zmeny imidžu kraja, od tradičných postupov k inováciám a znalostnej ekonomike.

Cieľom spolupráce s univerzitami v Košickom kraji a firmami, je navrhnuť a spustiť kampaň, vrátane značky (napr. Košický svet inovácií), ktorá sa stane prezentačným rozhraním pre komunikáciu s verejnosťou o súbore opatrení a realizovaných aktivít týkajúcich sa inovačného podnikania a posilnenia konkurencieschopnosti v Košickom kraji.

Aktivita 1.3.1. Regionálne médiá a periodiká

Vypracujeme návrh na vydávanie regionálneho periodika (vrátane e-verzie) o inováciách, technologickom transfere a podobne.

Aktivita 1.3.2. Odborné prednášky, workshopy, konferencie, best practice

Plánujeme uskutočniť v spolupráci s univerzitami sériu odborných prednášok a seminárov pre manažérov a majiteľov firiem na tému Inovácia, veda a výskum vo firmách, príklady best practice, najmä podľa doporučených inovačných oblastí Národnej stratégie regionálneho rozvoja pre Košický kraj.

Aktivita 1.3.3. Súťaž

Plánujeme v spolupráci s akademickou obcou a firmami iniciovať každoročne súťaž Inovačná firma roka, podľa odborov a podľa typu inovácie – výrobová, procesná, technologická firma roka, „nápad roka“, a pod.

Aktivita 1.3.4. Finančný nástroj

S Ekonomickou fakultou Technickej univerzity Košice pripravíme návrh regionálneho finančného nástroja pomoci inovačného podnikania.

Aktivita 1.3.5. Podpora klastrov

V opodstatnených prípadoch systematicky podporíme rozvoj klastrových iniciatív, podobne ako u vytvorených klastrov, v ktorých je Košický samosprávny kraj členom (IT Valley, klaster AT+R).

Priorita 1.4. Dobudovanie infraštruktúry pre vedu, výskum a inovácie

V rámci priority podporíme s našimi partnermi v kraji vybudovanie systému regionálnej infraštruktúry (fyzické podmienky a súvisiace služby) podporujúce vznik a rozvoj nových inovačných firiem, zavádzanie inovácií a realizáciu výskumu a vývoja v existujúcich firmách.

Aktivita 1.4.1. Dobudovanie infraštruktúry

Podporíme dobudovanie všetkých centier excelentnosti a kompetenčných centier pripravených univerzitami etablovanými v Košickom kraji.

Aktivita 1.4.2. Technicom

Podporíme dobudovanie Vedecko-technologického parku Technicom v areáli Technickej univerzity v Košiciach a jeho plnú spoluprácu s verejným firemným sektorom v oblasti znalostnej ekonomiky.

Aktivita 1.4.3. Regionálne inovačné centrum

V spolupráci s mestom Košice a univerzitami predložíme investičný projekt Regionálneho multifunkčného centra na Strojárskej ulici v Košiciach,

vhodného pre etablovanie IT firiem a firiem pre zelené technológie, v ktorom navrhujeme umiestniť Regionálne inovačné centrum.

Aktivita 1.4.4. Technologické centrum / technologický park

Podporíme vypracovanie štúdie realizovateľnosti a na základe jej kladného posúdenia podporíme založenie technologického centra / technologického parku v strategickom parku Kechnec, ktorý bude prostredím pre rozvoj technologicky vyspelých firiem, priestorom pre ďalšiu fázu rastu inovačných firiem graduovaných z inkubátorov univerzít a priestorom pre lokalizáciu vyspelých aktivít zahraničných investorov (napr. výskumné oddelenia). Nadregionálne technologické centrum / technologický park bude zriadený len na základe dôkladnej analýzy dopytu v súčinnosti s realizovanou aktivitou Technicom.

14.1.2. Prioritná oblasť č. 2. Ľudské zdroje

Z analýzy súčasnej situácie vyplýva, že Košický kraj okrem mesta Košice, Michaloviec a Spišskej Novej Vsi disponuje v porovnaní s priemerom Slovenska nižším podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva. V dôsledku obmedzenej ponuky atraktívnych pracovných miest v regióne pre absolventov vysokých škôl a vysoko kvalifikovaných profesionálov, pretrváva dlhodobo pasívna bilancia migrácie mladých talentov a vysoko kvalifikovaných ľudských zdrojov. Na druhej strane, jedným z kľúčových problémov miestnych firiem je práve nedostatok vysoko kvalifikovaných profesionálov s adekvátnou praxou.

Cieľom druhej prioritnej oblasti je preto podpora zabezpečenia dostupnosti adekvátne kvalifikovaných a motivovaných pracovníkov pre firmy v Košickom kraji v súlade s národnou sústavou povolání. Tento cieľ bude zabezpečený týmito základnými prioritami:

1. podpora odborného vzdelávania,
2. zvyšovanie kvality a modernizácie vzdelávania,
3. vytváranie podmienok pre osobnostný rozvoj detí, žiakov a študentov,
4. podpora rozvoja celoživotného vzdelávania.

Priorita 2.1. Podpora odborného vzdelávania

Základnou výzvou tejto priority je snaha o zabezpečenie dostupnosti vysoko kvalifikovaných profesionálov pre miestne podniky z oblasti strojárstva, hutníctva, chemického a elektronického priemyslu, podnikania na vidieku, z obnoviteľných zdrojov energií, moderných stavebných materiálov, logistiky a IT. Nemenej dôležitou výzvou je následne aj stabilizácia týchto kvalifikovaných profesionálov na základe princípu „Študuj a pracuj v Košickom kraji“. To by mali zabezpečiť aktivity v rámci tejto priority.

V rámci týchto aktivít chceme zvýšiť dostupnosť kvalifikovaných odborníkov pre potreby rozvoja podnikania v kľúčových sektoroch ekonomiky Košického kraja.

Aktivita 2.1.1. Rozvoj kvalitného a efektívneho systému vzdelávania a prípravy

V rámci aktivity chceme podporiť rozvoj kooperačných väzieb medzi firmami a školami a rovnako medzi firmami a študentmi s cieľom zabezpečiť dostatok relevantne kvalifikovaných ľudských zdrojov pre rozvoj podnikov v Košickom kraji v budúcnosti.

Priorita 2.2. Zvyšovanie kvality a modernizácie vzdelávania

V rámci týchto aktivít chceme zvýšiť kvalitu a dostupnosť kvalifikovaných odborníkov pre potreby kľúčových sektorov ekonomiky Košického kraja. Táto priorita je úzko previazaná s prioritou 2.1 v oblasti prípravy vysoko kvalifikovaných ľudských zdrojov.

Tieto aktivity chcú zvýšiť kvalitu vzdelávania v Košickom kraji zapojením firiem do tvorby obsahu vzdelávania, vytvorením podmienok pre rast kvalifikácie pedagógov a modernizáciu vybavenia škôl.

Aktivita 2.2.1. Moderné vybavenie škôl

V rámci aktivity chceme zlepšiť vybavenie tých škôl, ktoré pripravujú kvalifikovaných pracovníkov pre kľúčové rastové odvetvia v Košickom kraji. Pripravíme analýzy potrieb (vo väzbe na požiadavky programu Národná sústava povolání) škôl a viacročné programy zlepšenia vybavenia škôl. Systém bude výraznejšie podporovať centrá odborného vzdelávania a centrá excelentnosti vrátane zapojenia podnikov do spolufinancovania vybavenia škôl cestou sponzoringu.

Aktivita 2.2.2. Rozvoj nových pedagogických zručností učiteľov

Chceme zabezpečiť, aby pedagogickí pracovníci poznali a rozumeli potrebám firiem v regióne, pracovali na zvyšovaní svojej kvalifikácie a premietali novo získané znalosti a skúsenosti z firemného prostredia priamo do výučby. Chceme vytvoriť viacročné plány vzdelávacích programov pre učiteľov a poradcov na školách, vrátane medzinárodných výmenných stáží učiteľov. V spolupráci s firmami vytvoríme databázu vhodných školení pre pedagogických pracovníkov a budeme realizovať pravidelné workshopy.

Aktivita 2.2.3. Podpora účasti žiakov na súťažiach, projektoch a programoch

Súťaže sa považujú za integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu. Podpora zapájania pedagogických zamestnancov a žiakov do súťaží a uvoľňovanie ich na tie, ktoré majú organizačné poriadky schválené Ministerstvom školstva SR a sú zamerané na rozvoj nadania a talentu, samostatné tvorivé odborné-teoretické zručnosti a schopnosti žiakov a ich prípravu na budúce povolanie.

Priorita 2.3. Vytváranie podmienok pre osobnostný rozvoj detí, žiakov a študentov

Cieľom priority je zohľadňovať výchovno-vzdelávacie potreby detí, žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami diferencovaním zadávaných úloh a činností.

Tieto aktivity majú vytvárať podmienky pre všetky deti, žiakov a študentov, nezávisle na ich východiskových pozíciách, či predpokladoch, ako aj ich sociálnom pôvode, najlepšie podmienky pre individuálny výukový a osobnostný rozvoj, ako aj sociálne pracovné zaradenie.

Aktivita 2.3.1. Podpora vzdelávania detí, žiakov a študentov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na stredných školách

Hlavným zámerom tejto aktivity je umožnenie vzdelávania detí, žiakov a študentov v školách podľa školského zákona okrem špeciálnych škôl a špeciálnych tried v základných školách.

Aktivita 2.3.2. Podpora vzdelávania detí, žiakov a študentov mimoriadne nadaných

Cieľom aktivity je rozširovať služby pre nadaných a mimoriadne nadaných žiakov na úrovni škôl, podporovať diferenciaciu a individualizáciu výuky a úpravu výuky v kľúčových predmetoch.

Aktivita 2.3.3. Podpora vzdelávania detí, žiakov a študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Podstata problémov osôb pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia a marginalizovaných komunít, má spoločensko-ekonomický charakter a je spojená s chudobou, sociálnym vylúčením a zabránením rovného prístupu k možnostiam ľudskeho aj ekonomického rozvoja. Zlepšenie postavenia a kvality života členov marginalizovaných komunít v mnohom závisí od ich vzdelanostnej úrovne. V rámci výchovno-vzdelávacieho systému je potrebné vytvoriť podmienky, v ktorých obsah, formy, ako i metódy vzdelávania akceptujú osobitosti konkrétnej marginalizovanej skupiny (napr. žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorými sú: osoby s rôznymi druhmi zdravotného postihnutia, príslušníci rómskej komunity, nadaní a talentovaní žiaci).

Priorita 2.4. Podpora celoživotného vzdelávania

Cieľom je rozlišovať medzi spoluprácou v rámci celoživotného vzdelávania a stredoškolským a vysokoškolským vzdelávaním, pretože ciele a nástroje sa medzi týmito druhmi vzdelávania podstatne líšia. Vzhľadom k absencii adekvátnej ponuky celoživotného vzdelávania v Košickom kraji budú aktivity zamerané na podporu rozvoja tejto ponuky. Cieľom je vytvoriť podmienky pre rozvoj takých vzdelávacích kapacít a infraštruktúry, ktoré umožnia záujemcom doplniť si vzdelanie podľa neustále sa meniacich požiadaviek trhu práce.

Otvorený systém celoživotného vzdelávania umožní jednotlivcovi aktívne sa podieľať na svojom osobnom rozvoji a tým udržiavať svoju zamestnateľnosť počas celého aktívneho života v súlade s princípom flexiistoty, spočívajúcom v neustálom prispôsobovaní sa podmienkam na trhu práce a tým aj k zvyšovaniu zamestnateľnosti jednotlivca.

Aktivita 2.4.1. Vytvorenie otvoreného prostredia pre vzdelávanie

Kľúčovou úlohou je rozšírenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu na stredných školách prostredníctvom poskytovaných informácií a poradenstva o všetkých možnostiach a príležitostiach. Chceme podporiť vypracovávanie flexibilných vzdelávacích programov s rôznou dĺžkou štúdia (dlhodobé, krátkodobé a rýchlokurzy) na stredných školách a centrách odborného vzdelávania. V rámci toho je treba vykonať analýzu dopytu u firiem po vzniku kombinovanej formy vzdelávania (vrátane e-learningového), ktoré doteraz v kraji chýba. Realizácia aktivity umožní prístup k vzdelávaniu pre všetkých tak, aby sa mohli uplatniť v spoločnosti založenej na vedomostiach.

Aktivita 2.4.2. Infraštruktúra pre terciéru vzdelávania (univerzitný kampus)

Identifikovať možné oblasti ďalšieho rozvoja terciárneho vzdelávania v Košickom kraji v nadväznosti na kľúčové odvetvia. Podporiť rozvoj (kvantitatívne a kvalitatívne) existujúceho celoživotného vzdelávania v Košiciach a okresných mestách. Pripraviť štúdiu uskutočniteľnosti vzniku integrovanej školy vzdelávania (alebo inštitúcie technického celoživotného vzdelávania) v priemyselnom parku Kechnec.

14.1.3. Prioritná oblasť č. 3. Zamestnanosť

Ako uvádza profesor Rogoff, jednými zo základných faktorov, ktoré v súčasnosti ovplyvňujú dramatické udalosti v Tunise a Egypte sú vysoká nezamestnanosť, vysoká nerovnosť medzi jednotlivými skupinami spoločnosti a vysoké ceny základných tovarov. Preto je na mieste položiť si otázku, aké zmeny môžu nastať u nás, ak ich vyvolajú podobné, hoci nie tak krajne vypäté tlaky.

Nerovnosť príjmov, bohatstva a príležitostí medzi jednotlivými skupinami obyvateľov má stále rastúcu tendenciu. Podiel z koláča bohatstva pripadajúci na zamestnanú časť spoločnosti sa stále znižuje vplyvom rastúcej nezamestnanosti, rastúceho počtu neplnohodnotných foriem zamestnania a stagnujúcich miezd. Žijeme v ére, v ktorej globalizácia síce pre mimoriadne talentovaných jedincov rozširuje trhy, ale obyčajným zamestnancom konkurencia neustále stláča príjmy. Môžeme to vidieť aj na skutočnosti, že napriek hospodárskemu rastu, ktorý sa pomaly dostáva na predkrízovú úroveň, zamestnanosť naďalej zotrváva na úrovni z čias krízy. Preto môže byť veľkou chybou si myslieť, že ak nerovnosti pramenia z inovácií a hospodárskeho rastu tak sú stabilné, ináč povedané, že sa nebudú naďalej prehľbovať.

V ďalšom kole globalizácie v budúcnosti s veľkou pravdepodobnosťou rozhodne o víťazoch a porazených schopnosť zodpovedných poradiť si so sociálnym napätím, ktoré vyvoláva sociálna nerovnosť. Práve sociálna nerovnosť je pre ďalšie obdobie vývoja spoločnosti veľkou neznámou. V súčasnosti neexistujú relevantné scenáre na riešenie tohto globálneho problému a preto je možno najvyšší čas ich začať hľadať.

Problematiku zamestnanosti v Košickom kraji je preto potrebné z hľadiska sociálnej nerovnosti rozdeliť na dve základné priority:

1. zamestnanosť strednej vrstvy obyvateľov,
2. zamestnanosť deklasovaných obyvateľov.

Toto delenie je nevyhnutné z dôvodu neporovnateľných ekonomických podmienok, v ktorých sú tieto dve základné skupiny obyvateľov nútené žiť. Preto ekonomický scenár pre riešenie oblasti zamestnanosti jednej skupiny, nie je možné použiť pre druhú skupinu obyvateľov.

Priorita 3.1. Zamestnanosť strednej vrstvy obyvateľov

Ako uvádza profesor Keller, stredné vrstvy sa stali v priebehu relatívne krátkej doby kategóriou spoločnosti tak početnou a vnútorne natoľko rôznorodou, že to vylučuje aby u ich príslušníkov vznikol pocit nejakej spoločnej identity. Pokiaľ sa u týchto vrstiev vôbec objaví akýsi náznak solidarity, potom má najčastejšie podobu pritakania tým, ktorí sú silnejší a vplyvnejší ako stredné vrstvy, spojeného s nechťou doplácať na tých, ktorí sa nepribližujú úrovni stredných vrstiev. Napriek tomu možno identifikovať dve základné skupiny, ktoré tvoria stredné vrstvy.

Prvou je „servisná stredná vrstva“, do ktorej patria riadiaci pracovníci a profesionáli, ktorí by sa chceli podobať elite a radi ju napodobňujú, ale výška ich príjmov im nedovoľuje nič viac, ako hrať rolu dobre situovaných stredných vrstiev. Majú obmedzený mocenský rádius (spravidla neprekračuje organizáciu alebo lokalitu v ktorej pôsobia) a zažívajú, tak ako stredné vrstvy, narastajúcu neistotu svojho postavenia. Ich nahraditeľnosť je jednoducho tak vysoká, že znemožňuje ich aspirácie na miesto v elite.

Druhú skupinu tvorí „nižšia stredná vrstva“, ktorá sa zo všetkých síl snaží vyhnúť sa zneisteniu svojej práce a svojich životných podmienok. Snaží sa udržať v bezpečnej vzdialenosti od priepasti, ktorá ju oddeľuje od deklasovaných obyvateľov, pretože dobre vie, že cesta späť by bola nesmierne ťažká.

Aké stratégie by teda mali zvoliť príslušníci stredných vrstiev na to, aby mali nádej udržať si aspoň svoje súčasné pozície? V podstate podľa profesora Kellera majú na výber z troch možných stratégií:

1. budovanie vlastných statusových skupín

Problémom tejto stratégie je, že strednej vrstve k tomu chýbajú majetkové a mocenské zdroje elity, preto výsledkom stratégie je len ustanovenie profesných skupín, ktoré obhajujú svoj skupinový záujem na úkor všetkých ostatných príslušníkov strednej vrstvy a snažia sa získať z obmedzených verejných zdrojov viac, ako tam sami odovzdali (napr. pracovníci v zdravotníctve, dopravcovia a pod.).

2. individualizmus ako stále rozšírenejšia stratégia strednej vrstvy

Postupuje sa podľa scenárov vládnucej moci, ktorá nabáda strednú vrstvu k tomu, aby si sama navrhovala svoje osobné projekty a naplňovala ich bez ohľadu na záujmy a potreby iných (asertivita, zvyšovanie osobnej konkurencieschopnosti s cieľom uplatnenia sa na trhu práce). Čím slabšie sú kolektívne záruky v oblasti trhu práce, tým viac sú príslušníci strednej vrstvy nabádaní k podávaniu špičkového výkonu. Čím slabšie sú kolektívne záruky v oblasti sociálneho zaistenia, tým viac sú príslušníci strednej vrstvy vyzývaní, aby mobilizovali svoje siete kontaktov a známostí a tak sa zaistili voči sociálnym rizikám individuálne, na úplne súkromnej báze, bez kolektívnych záruk vládnucej moci.

3. solidarizovať s ostatnými v rámci spoločnej univerzálnej statusovej skupiny občanov rešpektujúcich sociálne práva

Pretože stredné vrstvy, na rozdiel od elity, významne prispievajú na sociálny štát bez toho, aby z neho čerpali výraznejšie ako príslušníci deklasovanej vrstvy, neprezieravo nemajú väčšinou nič proti tomu, keď je sociálny štát kus po kuse likvidovaný, v dobách keď smerujú nahor. Až pri svojom zostupe si začínajú uvedomovať, akí malí v skutočnosti sú. Vyznávajú liberálne hodnoty v situácii, keď politika neoliberalizmu ich zráža z ťažko vydobitej sociálnej pozície, ekonomicky ich vytláča na úroveň nižších stredných vrstiev a ničí základy ich profesií doposiaľ chápaných ako povolanie (učitelia, zdravotníci a pod.).

Vzhľadom na to, že prvá možná stratégia príslušníkov strednej vrstvy rieši vždy len problematiku danej profesnej skupiny, druhá stratégia zase len individuálne problémy jednotlivca a navyše ju výrazne podporuje vládnuca moc, v ďalšom sa pomocou navrhovaných aktivít pokúsime rozvinúť tretiu možnú stratégiu.

Individuálne stratégie sú najhorším z možných riešení, pretože každý úspech v tomto úsilí býva dosiahnutý nielen na úkor členov iných skupín, ale i na úkor členov vlastnej skupiny. z tohto hľadiska je hlavným prínosom sociálneho štátu ani nie tak mechanizmus prerozdelenia alebo systém sociálnych dávok, ale vznik nároku na všeobecne dostupné sociálne práva. Budovanie sociálneho štátu tak zahŕňa všetkých občanov danej krajiny bez toho, aby vo väčšej miere zvyhodňovalo len úzke, čiastočné, parciálne záujmy jednotlivcov alebo profesných skupín.

Aktivita 3.1.1. Obmedzovanie znižovania sociálnej nerovnosti medzi jednotlivými skupinami obyvateľov

V rámci tejto aktivity chceme prispievať k stabilizácii postavenia strednej vrstvy a obmedzeniu neustáleho nárastu nerovnosti príjmov, bohatstva a príležitostí medzi jednotlivými skupinami obyvateľov. Cestu vidíme v podpore kolektívnych záruk v oblasti trhu práce, najmä v zamedzení šírenia neplnohodnotných foriem práce a stagnujúcich miezd. Rovnako chceme podporovať kolektívne záruky v oblasti sociálneho zaistenia.

Aktivita 3.1.2. Vznik rady na zachovanie zamestnanosti

Neustále sa meniace podmienky v oblasti trhu práce a sociálneho zaistenia budeme riešiť pomocou rady na zachovanie zamestnanosti, ktorú budeme

kreovať podľa aktuálnych potrieb riešenia situácie v tejto oblasti zo zástupcov verejnej správy, akademickej obce a tretieho sektora.

Priorita 3.2. Zamestnanosť deklasovaných obyvateľov

V šesťdesiatych rokoch minulého storočia bola stredná vrstva veľmi silná, preto sa počítalo s tým, že na spodnom okraji spoločnosti ostane len niekoľko málo percent obyvateľstva, ktoré nie je schopné vlastnými silami sa zapojiť do rastúceho trendu ekonomického a sociálneho rozvoja. Ich existencia nemala byť väčším problémom. Sociálny štát venoval veľkú pozornosť ich zabezpečeniu a početný aparát sociálnych pracovníkov bol školený k tomu, aby napomohli ich integrácii.

Dnes je situácia úplne iná. Aj v ekonomicky najvyspelejších krajinách sveta neustále narastajú počty tých, ktorí sú trvalo vytlačení z trhu práce a klesajú pod prah chudoby. Nazývajú ich uderclass (podtrieda), profesor Keller pre nich zaviedol termín deklasovaní. Ide prevažne o ľudí, ktorým chýbajú pracovné zručnosti a návyky. Buď sú dlhodobo nezamestnaní, alebo nikdy nepracovali. Patria sem rodiny, ktoré žijú dlhodobo na sociálnych dávkach. Je treba upozorniť, že ich počty sa zvyšujú bez ohľadu na fázu, v ktorej sa práve nachádza ekonomický cyklus (hospodársky rast alebo pokles). Ďalší problém je v tom, že nejde len o ľudí žijúcich na „dne spoločnosti“. Proces deklasovania a strach z neho postihuje od deväťdesiatych rokov minulého storočia aj tie kategórie obyvateľov, ktoré boli doteraz považované za imúnne vďaka svojmu vzdelaniu a kvalifikácii. To je aj podľa profesora Kellera dôvod, prečo sú deklasovaní považovaní za hrozbu, pretože svojim šťastnejším spoluobčanom pripomínajú osud, ktorý by mohol skôr alebo neskôr postihnúť aj ich.

Skupina deklasovaných obyvateľov sa okrem svojho sociálneho postavenia líši od strednej vrstvy aj tým, že zatiaľ čo primeraná nerovnosť neberie ľuďom ambície vypracovať sa vlastným pričinením a dosiahnuť lepší osud pre seba a svojich potomkov, po prekročení určitej hranice vedie nerovnosť k rezignácii jednotlivcov. Môže však tiež vyústiť v nepredvídané výbuchy skupinového hnevu. A práve snaha predísť takémuto nepriaznivému vývoju udalostí vedie k potrebe spoločnosti riešiť neradostnú situáciu skupiny deklasovaných obyvateľov.

Tu si treba uvedomiť, že situácia tejto skupiny obyvateľov nie je riešiteľná bežnými ekonomickými nástrojmi. Každý cent určený na riešenie situácie deklasovaných obyvateľov je z ekonomického pohľadu čistou stratou a nemôže mať žiadnu reálnu návratnosť, teda je ekonomicky neefektívny. To bol zrejme aj jeden z dôvodov neúspechu sociálnych podnikov, ktoré masívne podporované verejnými prostriedkami nemali šancu obstáť v konkurenčnom boji ani z teoretického hľadiska. Ak ma raz trh práce vylúčil, pretože ma nepotrebuje, tak čisto z tohto uhla pohľadu je nezmyslom opätovne sa mu pokúšať predávať svoju prácu a navyše za to ešte očakávať hoci len minimálny zisk. Dôkazom toho je skutočnosť, že ak by teoreticky zmizli z trhu práce všetci dlhodobo nezamestnaní, ekonomika by s veľkou mierou pravdepodobnosti nereagovala poklesom HDP, ale naopak, väčšou vyrovnanosťou verejných rozpočtov znížených o straty na sociálnu oblasť pre deklasovaných obyvateľov. Z tohto uhla pohľadu je málo zmysluplné (a ekonomicky úplne neefektívne) nútiť deklasovaných obyvateľov, aby sa neustále pokúšali predávať svoju prácu na pracovnom trhu, ktorý ich nepotrebuje a ktorý ich preto vylúčil. Výsledkom môže byť len skutočnosť, že pokiaľ podnikateľ a uplácame z verejných zdrojov, tak vytvorí pracovné miesto, ktoré v skutočnosti nepotrebuje, ale len čo skončí prílev verejných prostriedkov, podnikateľ nepotrebné miesto obratom zruší. Netreba hádam upozorňovať, že ak by sme prostriedky určené na uplácanie podnikateľa venovali na riešenie situácie deklasovaných obyvateľov priamo, dosiahli by sme pravdepodobne viac.

Vzhľadom na neefektívnosť pokusov deklasovaných obyvateľov predávať svoju prácu na trhu, ktorý ich prácu nepotrebuje a v dôsledku toho ich z trhu práce vylúčil, bude nevyhnutné hľadať inú alternatívu, ktorá nahradí trh práce pre túto skupinu obyvateľov.

Aktivita 3.2.1. Definovanie možností zamestnania deklasovaných obyvateľov

Ak deklasovaný obyvateľ neuspje pri pokuse predáť svoju prácu na trhu práce, ostane mu len jediná možnosť, svoju prácu nepredávať. Preto sa môže snažiť využiť svoje pracovné kapacity na zabezpečenie svojich základných životných potrieb vlastnou prácou. To sa deje aj v súčasnosti, ale proces je mimo spoločenskej kontroly (zabezpečovanie paliva na kúrenie a výrub stromov v chránených územiach, separovanie komunálnych odpadov v kontajneroch, rastúca malá i veľká kriminalita a pod.). Naším cieľom je dostať proces pod spoločenskú kontrolu vytvorením základných rámcov pre fungovanie komunity založenej na zabezpečovaní základných životných potrieb (ako je to v súčasnosti ešte stále napríklad u uzavretých izolovaných komunit, alebo u prírodných národov), ktorá by ale nefungovala na ekonomických princípoch maximalizácie zisku, ale na princípoch rodinnej spolupráce. Čím viac životných potrieb si dokážu deklasovaní obyvatelia zabezpečiť vlastnou prácou (potraviny, energie, bývanie a pod.), tým väčšia časť verejných dávok im ostane na postupný rast ich spotreby a možno i k návratu na trh práce.

Aktivita 3.2.2. Stabilizácia rodín, ako základná bariéra proti chudobe

Vplyvom podporovaných rôznych individuálnych stratégií stráca v súčasnosti rodina svoj pôvodný význam. U skupiny deklasovaných obyvateľov je však rodina kľúčovou inštitúciou pre ich prežitie. Preto v rámci tejto aktivity chceme definovať procesy vedúce od sanácie rodiny až po poradenstvo v oblasti rodinných vzťahov prostredníctvom zmeny v oblasti profesijnej orientácie rodiny a budovania zodpovednostných vzťahov na princípe vzájomnej podpory.

Použitá literatúra:

1. Kenneth Rogoff, Egypt ukázal na nerovnováhu sveta, Hospodárske noviny, 11.2.2011
2. Jan Keller, Tři sociální světy, SLON edice studie, Praha 2010

14.1.4. Prioritná oblasť č. 4. Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

Základným predpokladom úspešného rozvoja podnikov v regióne a ich inovačných aktivít je kvalitné podnikateľské prostredie, ktoré možno chápať ako celkové vonkajšie prostredie firmy (vrátane dostupnosti ľudských zdrojov, zdieľaných hodnôt a znalostí miestnych obyvateľov, šírenie know-how z výskumných inštitúcií a pod), ktoré ovplyvňuje jej rozhodovania a prispieva k tvorbe vonkajších úspor.

Jedným zo sprievodných javov hospodárskeho zaostávania Košického kraja je nízka intenzita podnikateľskej aktivity v porovnaní s väčšinou ostatných krajov SR. Hoci je táto skutočnosť z časti dôsledkom celkovej ekonomickej situácie kraja, chýbajúceho diaľničného napojenia Východného Slovenska, nedostatočne využívaného znalostného potenciálu mesta Košice, ukazuje aj na pomerne pasívny prístup k ekonomickej sebarealizácii miestnych obyvateľov. Popri nízkej intenzite podnikateľskej aktivity sa kraj vyznačuje vysokou koncentráciou tradičných priemyselných odborov, v ktorých stále ešte úplne neprebehla reštrukturalizácia charakteristická pre transformáciu ekonomiky Slovenska a jej adaptáciu po globálnej kríze.

Táto situácia nevytvára v kraji vhodné podnikateľské prostredie, ktoré podporuje podnikanie, iniciatívu miestnych firiem a obyvateľov a ochotu miestnych aktérov podstupovať riziko. Podnikavosť a ochota podstupovať riziko je pritom jednou z hlavných charakteristík ekonomicky úspešných (inovujúcich) regiónov.

Komplexný rozvoj miestneho podnikateľského prostredia chceme zabezpečiť v rámci ôsmich priorít:

1. podpora zvýšenia intenzity zakladania nových firiem a vytvárania priaznivých podmienok pre ich dynamický rast ako aj podmienok pre ďalšiu expanziu už zavedených firiem,
2. podpora príchodu strategických zahraničných investícií, ktoré nepriamo napomôžu dokončiť reštrukturalizáciu miestnych tradičných odvetví,
3. vytváranie miestnej podnikateľskej infraštruktúry, čím sa zlepšia územno-technické i inštitucionálne podmienky pre rozvoj inovatívneho podnikania v Košickom kraji,
4. spracovateľské aktivity na báze alternatívnej a ekologickej poľnohospodárskej výroby a lesovýroby,
5. rozvoj služieb a obchodu,
6. podpora vzniku a rozvoja poľnohospodárskych klastrov,
7. podpora rozvoja kreatívnej ekonomiky,
8. zavádzanie energetickej efektívnosti.

Cieľom je vytvárať podmienky pre produktívne sektorovú a územnú špecializáciu ekonomiky kraja, zvyšovanie prínosu priamych zahraničných investícií pre ekonomiku kraja a spoluprácu medzi firmami v kľúčových hodnotových reťazcoch, čo povedie k vyššej kolektívnej efektívnosti, vyššej pridanej hodnote realizovanej firmami v regióne a rozvoju regionálnej špecifickej konkurenčnej výhody.

Priorita 4.1. Rozvoj firiem v kľúčových hodnotových reťazcoch

Cieľom priority je podporiť vznik nových a rozvoj existujúcich firiem v kľúčových hodnotových reťazcoch ekonomiky Košického kraja.

Aktivita 4.1.1. Podpora rozvoja podnikania

Chceme vytvoriť a realizovať regionálny program osvedčenia, poradenstva a asistencie začínajúcim podnikateľom s cieľom zvýšiť počet novozaložených firiem v odboroch, ktoré predstavujú rastový potenciál pre ekonomiku kraja. Zmyslom realizácie programu je generovať záujem o podnikanie, uľahčiť rozjazd, pomôcť zvýšiť šance na ich prežitie, zrýchliť a motivovať rast, prepojiť podnikateľov s informáciami, zdrojmi financovania (NADSME, a ďalšie) i zákazníkmi (napr. PZI), poskytnúť služby pre nové firmy zakladaných absolventmi škôl, prípadne spin-offy z iných firiem. V rámci poradenstva, asistencie, poprípade vzdelávania bude jedným z kľúčových smerov zameranie pomoci na oblasť strategického plánovania a marketingu firiem. Táto aktivita bude úzko previazaná s poradenstvom v oblasti inovácií.

Aktivita 4.1.2. Špecializácia (kľúčové odvetvia) ekonomiky kraja

V rámci aktivity chceme identifikovať kľúčové rozvojové odvetvia a podporiť vznik a rozvoj takých firiem kooperačných iniciatív (napr. klastre) v týchto odvetviach, ktoré prispievajú k rastu konkurencieschopnosti firiem v nich zapojených. Cestou k dosiahnutiu cieľa bude mapovanie, špecializované poradenstvo a školenie (s dôrazom na rozvoj schopností využívania moderných metód strategického plánovania a moderného marketingu vo firmách v regióne) a podpora prípravy kooperačných projektov. Rovnako podpora tvorby informácií o trhoch, trendoch a vývoji pre výstupy

kooperačných zoskupení (market Foresight), v spolupráci s Referátom regionálneho rozvoja a plánovania ÚKSK, EF TUKE Košice a SOPK Košice.

Priorita 4.2. Strategické zahraničné investície

Cieľom je podporiť vyššiu mieru integrácie existujúcich zahraničných firiem s prostredím kraja a prilákať zahraničné investície s vyššou pridanou hodnotou, ktoré budú vhodne diverzifikovať a dopĺňať kľúčové odvetvia kraja (znížiť závislosť kraja).

Aktivita 4.2.1. Strategické priame zahraničné investície

V spolupráci s agentúrou SARIO aktívne vyhľadávať, oslovovať a lákať takých investorov, ktorí vhodne doplnia sektorovú skladbu a hodnotové reťazce v Košickom kraji a zvýšia tak jeho výkonnosť, konkurencieschopnosť, potenciál rastu a tvorby nových kvalitných pracovných miest.

Priorita 4.3. Infraštruktúra pre podnikanie

Cieľom je vybudovať strategickú podnikateľskú infraštruktúru, ktorá spolu so špičkovou inovačnou infraštruktúrou, podporí rozvoj svetových konkurencieschopných aktivít súkromných firiem podnikajúcich v kraji.

Aktivita 4.3.1. Strategická priemyselná high-tech zóna nadregionálneho významu, podnikateľské parky regionálneho významu

V rámci aktivity plánujeme pripraviť strategickú priemyselnú zónu, ktorá nemusí byť významná svojou veľkosťou, ale typom plánovaných aktivít, ktoré priamo podporia ďalší rozvoj disciplín, predstavujúcich najväčší rastový potenciál pre Košický kraj. V rámci aktivity budeme podporovať rozvoj mestských priemyselných parkov s dôrazom na rozvoj subregionálnych špecializácií v odboroch s vyššou pridanou hodnotou.

Aktivita 4.3.2. Brownfields

Budeme koordinovať regeneráciu nevyužívaných objektov (brownfields) v intraviláne miest, prímestskom a vidieckom priestore v kraji tak, aby nové funkcie podporovali podnikavosť obyvateľov a ponúkali vysoko kvalitné podnikateľské nehnuteľnosti pre využitie firmami v sektoroch kľúčových alebo podporných z hľadiska konkurencieschopnosti Košického kraja.

Aktivita 4.3.3. Rozvoj infraštruktúry pre využitie moderných IKT

V rámci aktivity budeme naďalej podporovať rozvoj kapacitnej infraštruktúry pre využitie najmodernejších Informačno-komunikačných technológií vo firmách i domácnostiach.

Priorita 4.4. Spracovateľské aktivity na báze alternatívnej a ekologickej poľnohospodárskej výroby a lesovníctva

Táto priorita vymedzuje podporu aktivít na diverzifikáciu vidieckej ekonomiky smerom k tvorbe pridanej hodnoty priamo na vidieku, rovnako ako aj zamestnanosti a príjmov založených predovšetkým na endogénnych zdrojoch vidieka Košického kraja. Preto sa podporované aktivity sústreďujú na rozšírenie možností prvovýroby smerom k špecializácii, zavádzaniu nových technológií, umožňujúcich spracovanie založené na inováciách, orientáciu na minimalizované a efektívne trhy, ďalej na spracovanie miestnych produktov prvovýroby a ich maximalizáciu efektov prostredníctvom vidieckej turistiky.

Aktivita 4.4.1. Podpora spracovateľov dreva pri zavádzaní nových technológií zameraných na finalizáciu a valorizáciu dreva

Ďalšou možnosťou zvyšovania pridanej hodnoty vidieka je finalizácia spracovania dreva v hodnotovom reťazci, remeselná výroba nábytku, výroba regionálnych špecialít prípadne spracovanie iných produktov lesovýroby (lesné plody), pestovanie okrasných rastlín a stromčekov, výroba keramiky, výroba bioenergetických produktov.

Aktivita 4.4.2. Podpora spracovateľov pri zavádzaní nových technológií pri výrobe, spracovaní a distribúcii alternatívnych a ekologických potravín

Alternatívne plodiny (napr. ľanové vlákna, liečivé rastliny, koreniny, farmaceutické plodiny, energetické plodiny a pod.) a zvieratá (napr. širší sortiment v chove hydiny a rýb), prípadne ekologicky pestované alebo chované komodity sa v Košickom kraji realizujú zriedka. Spracovateľské kapacity prakticky neexistujú, a to napriek tomu, že dopyt po finálnych výrobkoch a regionálnych špecialitách neustále stúpa. Je všeobecne známe, že táto výroba a najmä spracovanie sú zdrojom pridanej hodnoty tvorenej priamo na vidieku. Účelom je podporiť diverzifikáciu ekonomických aktivít na vidieku ako zdroja pridanej hodnoty vidieka a následne aj tvorby pracovných príležitostí a príjmov.

Priorita 4.5. Rozvoj služieb a obchodu

Sektor služieb a obchodu je v Košickom kraji značne poddimenzovaný, hlavne na vidieku, napriek tomu, že predstavuje významný zdroj tvorby pridanej hodnoty, zamestnanosti a príjmov, ako aj priestor pre tvorbu trhového prostredia. Nedostatky v sektore obchodu a služieb sú dôsledkom nízkej kúpnej sily, nedostatočnej podnikateľskej kultúry a slabým podnikateľským prostredím z pohľadu podpory najmä malého podnikania. Pre konkurencieschopnosť vidieka je však rozvoj terciárneho sektora kľúčovým a môže predstavovať jednu z významných hybných pák rozvoja jeho ekonomiky.

Aktivita 4.5.1. Podpora odbytu

Podpora vývoja odbytu miestnych tradičných výrobkov, remesiel a krajových špecialít v rámci rozvoja miestnych, resp. regionálnych aktivít kultúrne spoločenského charakteru, tradičné trhy, jarmoky, festivaly, slávnosti.

Aktivita 4.5.2. Podpora vzniku agrokomoditnej burzy

Podpora vybudovania vlastnej odbytovej siete (agrokomoditná burza) pre poľnohospodárske subjekty, ktorá by eliminovala služby sprostredkovateľských firiem a slúžila by pre zásobovanie metropoly mesta Košice, kde je sústredná jedna tretina obyvateľov kraja, čo predstavuje významný potenciál spotreby. Zároveň bude potrebné podporovať marketingové aktivity na propagáciu týchto služieb.

Priorita 4.6. Podpora vzniku a rozvoja poľnohospodárskych klastrov

Pre efektívny odbyt akýchkoľvek produktov a služieb je výhodné zakladanie podnikateľských sietí, vertikálnych alebo horizontálnych, prípadne tzv. klastrov. Ide o veľmi bežnú prax, ktorá napomáha ekonomike regiónov. Siete môžu byť zložené len z domácich podnikateľov, alebo môžu byť aj medziregionálne a medzinárodne previazané. Prax v krajinách Európy jednoznačne dokazuje efektívnosť a účinnosť týchto sietí.

Aktivita 4.6.1. Podpora vytvárania sietí

Podporiť vytváranie sietí (horizontálnych aj vertikálnych) medzi podnikateľmi za účelom skvalitnenia, zefektívnenia výroby, ako aj za účelom lepšieho marketingu produktov a služieb, a to vo všetkých sektoroch, primárnom, sekundárnom a terciárnom, ale aj naprieč nimi.

Priorita 4.7. Podpora rozvoja kreatívnej ekonomiky

Kreatívna ekonomika a kreatívne mestá sú jednou z hybných síl budúceho rozvoja v oblasti služieb a zamestnanosti. Je to odvetvie, ktoré sa v krajinách EÚ resp. OECD považuje za najdynamickejšie rastúci hospodársky segment, ktorý v uplynulých rokoch rástol rýchlejšie ako segment informačno-komunikačných technológií. Kreatívna ekonomika je založená na využívaní ľudskej kreativity a talentu pre tvorbu produktov a služieb prinášajúcich rozvoj a hospodárky rast regiónov udržateľným spôsobom.

Aktivita 4.7.1. Analýzy a mapovania kreatívnej ekonomiky

Pre vypracovanie účinných aktivít je potrebné čo najlepšie zmapovať a poznať vnútorné prostredie kreatívnej ekonomiky, jeho formálne a neformálne pravidlá a systematicky sledovať aktuálne trendy rozvoja kreatívnej ekonomiky v SR a v kontexte EÚ.

Aktivita 4.7.2. Vzdelávanie odborníkov pre kreatívny sektor

Na to, aby sa kreatívny človek vedel presadiť na trhu, okrem kreatívnych zručností je nevyhnutné, aby disponoval podnikateľskými a marketingovými zručnosťami. Pre dosiahnutie kvalitnej prípravy pre pracovný trh je potrebné v spolupráci so zamestnávateľmi v oblasti kreatívneho priemyslu aktualizovať profil absolventa v školských vzdelávacích programoch a zabezpečiť kvalitné technické vybavenie podporujúce kvalitnú výučbu na stredných školách. Taktiež treba zabezpečiť kvalitné celoživotné vzdelávanie pre zlepšenie zručností a schopností personálu kultúrnych zariadení.

Aktivita 4.7.3. Vytvorenie infraštruktúrneho zázemia pre rozvoj kreatívnej ekonomiky

Cieľom je dosiahnuť, aby sa kultúrne zariadenia KSK stali prítiažlivejšími kultúrnymi centrami poskytujúcimi komplexný balík kreatívnych služieb pre ich návštevníkov, šíriacich kultúrne hodnoty a vytvárajúce zázemia pre tvorivú spoluprácu kultúrnych aktérov v Košickom kraji.

Aktivita 4.7.4. Marketing, propagácia, šírenie informácií a aktívna spolupráca

Kvalitný marketing, propagácia a aktívna spolupráca škôl, verejného a súkromného sektora sú nevyhnutné pre konkurencieschopný kreatívny a kultúrny sektor. Je potrebné vyvinúť úsilie, aby talenty nášho regiónu spoznala široká verejnosť nielen v našom regióne, ale aj na Slovensku a v zahraničí. Je dôležité aktívne propagovať produkty a služby kreatívnych odvetví a vytárať povedomie širokej verejnosti o prínosoch kreatívnej ekonomiky.

Priorita 4.8. Zavádzanie energetickej efektívnosti

Energetická efektívnosť je významným nástrojom zvyšovania konkurencieschopnosti hospodárstva Slovenskej republiky. Zlepšovanie energetickej efektívnosti znamená aj znižovanie výdavkov podnikov a obyvateľstva spojených so spotrebou energie, a zároveň

vedú k znižovaniu energetickej chudoby. Opatrenia energetickej efektívnosti vedú takisto k znižovaniu emisií skleníkových plynov a tak prispievajú aj k ochrane klímy.

Aktivita 4.8.1. Podpora zavádzania energetickej efektívnosti v doprave

Energetická spotreba v doprave je jednou z najväčších výziev pri dosahovaní úspor energie. Doprava je totiž dlhodobo rastúci ukazovateľ v oblasti konečnej energetickej spotreby. Preto je nevyhnutné realizovať také opatrenia, ktoré umožnia znížiť spotrebu energie v tomto sektore, pri udržaní minimálne rovnakého komfortu cestovania.

Aktivita 4.8.2. Podpora zavádzania energetickej efektívnosti vo verejnej správe

Podporiť obnovu verejných budov (v ktorých sídlia orgány štátnej, verejnej a miestnej správy), verejného obstarávania (spotrebičov, služobných vozidiel) a modernizácie verejného osvetlenia, ako aj ostatných činností prinášajúcich úsporu energie v štátnej a verejnej správe.

Použitá literatúra:

1. Stratégia rozvoja vidieka KSK
2. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
3. Regionálna inovačná stratégia KSK
4. Analýza investičného prostredia KSK
5. 2. Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2011 – 2013
6. Konceptia rozvoja kreatívnej ekonomiky v KSK

14.1.5. Prioritná oblasť č. 5. Životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie

Kvalita životného prostredia na území Košického kraja je veľmi rôznorodá. V rôznej miere sa tu uplatňujú aj rizikové faktory, ktoré spätne limitujú kvalitu života. Tieto záťažové faktory majú v rozhodujúcej miere antropogénny pôvod.

Najväčší podiel na znečisťovaní ovzdušia má ťažobná a banská činnosť, výroba energií, chemická výroba, priemysel stavebných hmôt a spaľovanie fosílnych palív na vykurovanie.

V Košickom kraji, najmä v južných častiach územia, pretrváva deficit pitnej vody. Z uvedených dôvodov je krytie potreby pitnej vody zabezpečované aj zo zdrojov, ktoré sa nachádzajú mimo územia kraja.

Mnohé vodné toky v kraji sú klasifikované ako znečistené, alebo veľmi znečistené. Príčinou ich znečistenia sú najmä preťažené, alebo chýbajúce čistiarne odpadových vôd miest a vidieckeho osídlenia a priemyselné zdroje znečisťovania vôd.

Za mimoriadne dôležitý považujeme rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie (OZE), založený na veľkom potenciáli a dostupnosti surovín (biomasa) pre OZE v Košickom kraji, lepšie využívanie a zhodnocovanie drevnej hmoty a využívanie potenciálu ostatných druhov OZE. Nakoľko ekonomická kríza ovplyvní tieto naše ciele dnes nevieme odhadnúť. Stojíme na začiatku procesu, ktorý výrazne zasiahne ekonomiky všetkých subjektov fungujúcich na Slovensku. Cieľom nás všetkých je energetická samostatnosť, pri maximálne možnej miere využitia OZE, ale ešte za ekonomicky únosných podmienok (dovoz lacnejšej energie zo zahraničia, megalomanské uprednostňovanie využívania biomasy pre výroby elektrickej energie a tepla z OZE). Samozrejme tento cieľ je nespĺniteľný bez podpory štátu, ktorý sa aj v súčasnosti deje rôznymi formami a v rôznej miere (podľa jednotlivých druhov OZE).

Vzhľadom na nerovnorodosť výrobných, sociálnych a ekonomických podmienok, v ktorých sa na vidieku realizujú podnikateľské aktivity prvovýrobcov, je určenie hlavných faktorov

rozvoja poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a všeobecne vidieckej ekonomiky vzhľadom k životnému prostrediu neľahkou úlohou. Košický kraj má vhodné podmienky s tradíciou obhospodarovania poľnohospodárskej a lesníckej pôdy. Zdá sa, že kľúčovým momentom pre naštartovanie rozvoja vidieckej ekonomiky v najbližšom období bude diverzifikácia poľnohospodárstva a lesníctva (s cieľom získania ďalších príjmov), postavená na pozitívnom vývoji smerovanom k ekologickému systému hospodárenia a výroby ekologických potravín.

Priorita 5.1. Zvýšenie integrovanej ochrany, racionálneho využívania vôd a protipovodňovej ochrany

V Košickom kraji je nedostatok vhodných podzemných zdrojov pitnej vody, preto sa využívajú na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou jednak priame odbery z tokov, ale najmä veľkokapacitné zdroje povrchovej vody – vodárenská nádrž Bukovec a Starina (na území Prešovského kraja). Vývoj využívania podzemných a povrchových vôd v Košickom kraji, podobne ako na celom Slovensku, je závislý nielen na reálnych a potenciálnych možnostiach súvisiacich s kvantitatívnymi a kvalitatívnymi podmienkami, ale v súčasnosti ho výrazne ovplyvňujú ekonomické podmienky súvisiace s cenovými úpravami a s tým spojeným poklesom spotreby vody.

V novembri 2009 bol MŽP SR odsúhlasený „Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Košického kraja“, ktorý rieši problém zásobovania pitnou vodou a odvádzanie odpadových vôd v súlade so Smernicou o vodách a legislatívou Slovenskej republiky. Ide o vybudovanie infraštruktúry v navrhnutých aglomeráciách nad 2000 ekvivalentných obyvateľov (EO) do roku 2015. Problémom zostávajú obce s nižším počtom obyvateľov, ktoré nie je možné spojiť do požadovaných aglomerácií. Stratégia dobudovania zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a takisto stratégia odvádzania odpadových vôd by sa mala sústrediť na osídlenia, ktoré nie sú v „Pláne“ navrhnuté na riešenie. V súčasnosti mešká aj plnenie odsúhlaseného „Plánu“ a realizácia environmentálnej infraštruktúry v ostatných obciach ostáva v rukách zástupcov dotknutých obcí z miestnych finančných zdrojov, iných ako Operačný program Životné prostredia (OP ŽP). Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov sa uvedené stratégie nespracovali.

Aktivita 5.1.1. Dobudovanie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a dobudovanie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd

Oprávnený žiadateľ finančnej podpory EÚ na výstavbu verejných vodovodov, kanalizácií a ČOV sú vodárenské spoločnosti a obce, ak sú vlastníkami, aj správcovia sietí technickej infraštruktúry.

Aktivita 5.1.2. Monitorovanie kvality a kvantity povrchových aj podzemných vôd, dobudovanie siete monitorovacích staníc

Zabezpečuje SHMÚ (vydáva ročenku). Zdroje pitnej vody sú v gescii vodárenských spoločností a obcí, kontrolu kvality vykonáva Regionálny úrad verejného zdravotníctva.

Aktivita 5.1.3. Skvalitnenie územného protipovodňového plánovania na obmedzenie hospodárskych škôd z titulu záplav

V rámci aktivity bol Slovenským vodárenským podnikom, š.p. a SHMÚ spustený Povodňový varovný a predpovedný systém (POVAPSYS). Systém je dostupný na internetových stránkach www.svp.sk a www.shmu.sk a poskytuje časovo aktuálne údaje a možnosti včasného zabezpečenia protipovodňových

opatrení. Údaje získané z automatických monitorovacích staníc sú využívané na všetkých stupňoch riadenia štátnej správy a samosprávy pri príprave zabezpečovacích a záchranných prác v čase povodňových aktivít.

Ďalším rozšírením siete monitorovacích staníc budú sledované aj menej významné, drobné vodné toky, ktoré v minulosti vykazovali zvýšené riziko povodní v jednotlivých mikroregiónoch Košického kraja.

Priorita 5.2. Dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva a eliminácia starých environmentálnych zát'azí

Mestá a obce musia od roku 2010 viesť povinný separovaný zber piatich zložiek komunálneho odpadu, ktorými sú papier, plasty, sklo, kovy a biologicky rozložiteľný odpad. Viac ako 85% obcí už v súčasnosti separuje minimálne jednu komoditu, pravidlom sa však stáva separácia až troch tzv. „povinných zložiek“, ktorými sú papier, plasty a sklo. Je pozitívne, že vývoj separovaného zberu má stúpajúcu tendenciu.

V kraji boli vytvorené podmienky pre realizáciu materiálového zhodnocovania odpadov, vybudované a fungujúce technológie na materiálové zhodnotenie rôznych druhov plastov nespáľovacími metódami, zhodnotenie elektroodpadu, pneumatík, obalových materiálov. Musíme konštatovať, že podpora separovaného zberu štátom (Recyklačný fond) klesá a pomaly ustupuje do úzadia. Bez strategického plánovania a systémových krokov v tejto oblasti spojením výrobcu, držiteľa odpadu, prepravcu i zhodnotiteľa bude veľmi ťažké udržať úroveň separácie odpadu, nieto ešte zvyšovať percento zhodnotenia jednotlivých komodít.

Aktivita 5.2.1. Eliminácia starých environmentálnych zát'azí prostredníctvom implementácie dostupných nespáľovacích technológií pre deštrukciu perzistentných organických látok (POPs)

V rámci aktivity prebieha v súčasnosti projekt „Príprava zberu a zneškodnenia odpadov kontaminovaných PCB vo vybraných lokalitách okresu Michalovce“. Projekt získal z Ministerstva životného prostredia SR v rámci Operačného programu Životné prostredie udelený grant 1 mil. Eur. Cieľom projektu je spracovanie bezpečnostnej štúdie zameranej na environmentálne vhodné zneškodnenie odpadov kontaminovaných PCB látkami a stanovenie rozsahu a charakteru kontaminácie pôdy v areáli Chemka Strážske.

Aktivita 5.2.2. Likvidácia skládok zriadených v rozpore so zákonom

V rámci aktivity v súčasnosti prebieha projekt MIKADO, vybudovanie kompostovísk, odstránenie nelegálnych skládok, posilnenie separácie odpadov v 10 obciach mikroregiónu Laborecká Níva. V budúcnosti plánujeme realizovať podobný projekt aj v iných oblastiach.

Rovnako pripravujeme aj projekt „Integrovaný manažment zberu, triedenia a nakladania s odpadom“ a Memorandum o spolupráci so spoločnosťou KOSIT a.s., s cieľom definovať konkrétne aktivity na realizáciu integrovaného manažmentu zberu a nakladania s odpadom na území Košického kraja.

Priorita 5.3. Zvýšenie ochrany a regenerácie životného prostredia v oblasti ochrany ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien

Použitý zdroj údajov: Krajský úrad životného prostredia, NEIS (Národný emisný informačný systém). V roku 2009 Krajský úrad životného prostredia Košice podľa § 32 ods. 1, písm. d) zákona č. 478/2002 Z.z. o ovzduší aktualizoval 3 programy na zlepšenie kvality ovzdušia

v oblastiach riadenia kvality ovzdušia, kde dochádza k prekročovaniu limitnej hodnoty znečisťujúcej látky PM₁₀:

1. Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia – územie mesta Košice a územie obcí Bočiar, Haniska, Sokolany, Veľká Ida,
2. Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia – územie mesta Krompachy,
3. Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia – územie mesta Strážske.

Prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia zodpovedajú za opatrenia v podobe modernizácie výroby, odprašovania, rekonštrukcie filtrov, elektroodlučovačov.

Aktivita 5.3.1. Zmena média pri vykurovaní budov, kotly na drevnú štiepku, využívanie tepelných čerpadiel

Cieľom aktivity je využívanie OZE v tepelnom hospodárstve – vykurovanie budov vo vlastníctve KSK a podpora aktivít smerujúcich k využívaniu OZE.

V tomto smere bolo v rámci školských zariadení KSK realizovaných päť projektov. V budúcnosti je nevyhnutné realizovať všetky investičné projekty technologickej inovácie na báze OZE výhradne po realizácii opatrení energetickej efektívnosti, ktoré definuje príslušný energetický audit.

Aktivita 5.3.2. Program využívania obnoviteľných zdrojov energie v subregiónoch Košického kraja

Cieľom aktivity je rozpracovanie schválenej Stratégie využívania obnoviteľných zdrojov energie KSK na podmienky subregiónov (Abov, Zemplín, Spiš a Gemer). Aktivita nebola dosiaľ zrealizovaná z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z vlastných zdrojov.

Aktivita 5.3.3. Využitie geotermálneho potenciálu Východoslovenskej nížiny

Štúdiá o využití geotermálneho potenciálu Východoslovenskej nížiny bola vypracovaná. Pre nedostatok disponibilných finančných zdrojov nepokračuje zatiaľ ďalšia realizácia tejto aktivity.

Priorita 5.4. Dobudovanie infraštruktúry ochrany a regenerácie prírodného prostredia a krajiny

Oprávnenými žiadateľmi projektov na Ochranu prírody a krajiny je Štátna ochrana prírody SR a jej zložky (NP, CHKO...), nie samosprávy.

Aktivita 5.4.1. Podpora a spolupráca pri rozvoji Tokajskej vinohradníckej oblasti

Aktivita prebieha v rámci podpísaného Memorandum o spolupráci medzi KSK a aktívne pracujúcimi združeniami v Tokajskej vinohradníckej oblasti, v snahe o celoplošné zachovanie identity krajiny a podporu krajinného rázu, jedinečnosti územia ako najväčšej devízy Tokajskej oblasti.

Aktivita 5.4.2. Spolupráca pri obnove kultúrnej pamiatky Spišský Jeruzalem

Na základe Memoranda o spolupráci s Prešovským samosprávnym krajom pripravujeme v rámci Gotickej cesty dotvorenie krajiny Pažica pri Spišskej Kapitule pod pracovným názvom Spišský Jeruzalem, ktorá by po dobudovaní podľa predpokladov mala byť spolu s Levočskou horou nosnou oblasťou sakrálnej turistiky v Košickom kraji.

14.2. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Ako je uvedené v Národnej stratégii regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, národnú stratégiu a jej aktualizáciu na návrh príslušného ministerstva schvaľuje Vláda SR. Príslušné ministerstvo je v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja zodpovedné za vypracovanie národnej stratégie, jej aktualizáciu, inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie národnej stratégie, koordinovanie činnosti sociálno-ekonomických partnerov pri jej uskutočňovaní. Príslušné ministerstvo pravidelne monitoruje a každoročne vyhodnocuje plnenie národnej stratégie a raz ročne predkladá vláde správu o jej realizácii. Povinnosťou príslušného ministerstva je aj zabezpečiť efektívnosť, účinnosť a správnosť riadenia a realizácie pomoci na podporu regionálneho rozvoja podľa národnej stratégie. Aktualizácia národnej stratégie sa vypracúva podľa potreby pri uplatnení partnerstva.

Iné ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu svojej pôsobnosti spolupracujú s príslušným ministerstvom pri realizácii národnej stratégie.

Na regionálnej úrovni Košický samosprávny kraj zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, pravidelne ho monitoruje a každoročne ho vyhodnocuje, zabezpečuje súlad programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a územnoplánovacej dokumentácii. Samosprávny kraj každoročne do 31. marca zasiela príslušnému ministerstvu správu o napĺňaní cieľov a priorít národnej stratégie. Iné ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu svojej pôsobnosti spolupracujú pri vypracúvaní programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja.

Rovnako obce na území Košického kraja spolupracujú s Košickým samosprávnym krajom na príprave a realizácii programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja. Zároveň obce na území Košického kraja zabezpečujú a koordinujú vypracovanie a realizáciu svojho programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja ako strednodobého rozvojového dokumentu, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja.

Podrobný popis kompetencií jednotlivých aktérov v oblasti podpory regionálneho rozvoja je súčasťou zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

Regionálny rozvoj je horizontálnou problematikou a na národnej, regionálnej a miestnej úrovni by mal, tak ako je to na úrovni EÚ, zohľadňovať horizontálny sociálno-ekonomický a vertikálny územný princíp.

Pre efektívnu a účinnú realizáciu podpory regionálneho rozvoja má byť zriadené špecializované odborné pracovisko „Metodický inštitút pre rozvoj regiónov“ zaoberajúce sa oblasťou sociálneho, ekonomického a územného rozvoja regiónov, a to aj v kontexte členstva SR v medzinárodných inštitúciách. Metodický inštitút by mohol predstavovať účinný podporný nástroj na realizáciu efektívneho plánovania na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Dobré skúsenosti s prácou podobných inštitúcií v zahraničí, ako napr. vo Francúzsku, Poľsku, Česku, potvrdzujú opodstatnenosť vzniku takejto inštitúcie.

Metodický inštitút by mal najmä:

- vypracovávať analýzy, prognózy, koncepcie, stratégie, dopadové štúdie, prípadové štúdie v oblasti regionálneho rozvoja a priestorového plánovania, spolupracovať pri tvorbe legislatívnych materiálov v oblasti regionálnej politiky na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni,
- zabezpečovať v spolupráci so ŠÚ SR a VÚC relevantné analytické a štatistické údaje na úrovni regiónov NUTS 3 a nižšej na efektívny výkon regionálnej politiky,
- plniť úlohy súvisiace s realizáciou národnej stratégie,
- vykonávať metodickú a informačnú činnosť v oblasti regionálneho rozvoja.

Metodický inštitút by mal byť zriadený ako samostatný odborný organizačný útvar príslušného ministerstva. Finančné prostriedky na zabezpečenie zriadenia metodického inštitútu a jeho činnosť bolo navrhnuté vyčleniť z vlastnej rozpočtovej kapitoly príslušného ministerstva. Konkrétne vecné, organizačné, finančné a technické zabezpečenie metodického inštitútu má byť riešené samostatným materiálom.

14.3. Finančné zabezpečenie jednotlivých priorít a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie prioritných oblastí

V nasledujúcej časti uvádzame možné finančné zabezpečenie priorít podľa jednotlivých prioritných oblastí.

Prioritná oblasť č. 1. veda, výskum a inovácie – finančné zabezpečenie		
Priorita 1.1. mapovanie regionálneho potenciálu vedy, výskumu a inovácií	Aktivita 1.1.1. podpora vytvorenia web portálu „Strategickej inteligencie“ v Košickom kraji v spolupráci s TUKE	NFM, KSK
	Aktivita 1.1.2. vytvorenie databázy inováčných firiem v Košickom kraji	OP ZaSI (projekt RIC), ENPI, Program HU-SK
Priorita 1.2. príprava ľudských kapacít firiem v regióne pre podporu rozvoja a financovanie inovácií	Aktivita 1.2.1. zabezpečenie koučingu a cielenej asistencie šitej „na mieru“	OP ZaSI projekt RIC), ENPI, Program HU-SK
Priorita 1.3. rozvoj kultúry pro-inovačného prostredia, podpora inovatívnych podnikov a medzinárodnej spolupráce	Aktivita 1.3.1. regionálne médiá a periodiká	KSK, TUKE, UPJŠ, UVLaF
	Aktivita 1.3.2. odborné prednášky, workshopy, konferencie, best practice	KSK, OP ZaSI (projekt RIC), ENPI, Program HU-SK
	Aktivita 1.3.3. súťaž	KSK, ENPI, Program HU-SK
	Aktivita 1.3.4. finančný nástroj	KSK, OP KHaR, INTERREG
	Aktivita 1.3.5. podpora klastrov	MH SR, ENPI, Program HU-SK, Central Europe, SEE, 7RP
Priorita 1.4. dobudovanie infraštruktúry pre vedu, výskum a inovácie	Aktivita 1.4.1. dobudovanie infraštruktúry	OP VaV
	Aktivita 1.4.2. Technikom	MŠVVaŠ SR
	Aktivita 1.4.3. Regionálne inováčné centrum	OP ZaSI, OP KHaR, ENPI, Program HU-SK, 7RP, INTERREG, NFM, ŠFM
	Aktivita 1.4.4. Technologické centrum / technologický park	OP KHaR, OP VaV, štátny rozpočet, súkromné zdroje, PPP
Prioritná oblasť č. 2. ľudské zdroje – finančné zabezpečenie		
Priorita 2.1. podpora odborného vzdelávania	Aktivita 2.1.1. rozvoj kvalitného a efektívneho systému vzdelávania a prípravy	ROP, MŠVVaŠ SR, OP ZaSI, LEONARDO DA VINCI, 8RP, GRUNDTVIG, APVV
Priorita 2.2. zvyšovanie kvality a modernizácie vzdelávania	Aktivita 2.2.1. moderné vybavenie škôl	ROP, ŠFM, NFM
	Aktivita 2.2.2. rozvoj nových pedagogických zručností učiteľov	MŠVVaŠ SR, LEONARDO DA VINCI, GRUNDTVIG, OP ZaSI, OP V

	Aktivita 2.2.3. podpora účasti žiakov na súťažiach, projektoch a programoch	MŠVVaŠ SR, COMENIUS, LEONARDO DA VINCI, GRUNDTVIG, ŠFM, NFM, FM EHP, Mládež v akcii
Priorita 2.3. vytváranie podmienok pre osobnostný rozvoj detí, žiakov a študentov	Aktivita 2.3.1. podpora vzdelávania detí, žiakov a študentov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na stredných školách	MŠVVaŠ SR, ACES, LEONARDO DA VINCI, GRUNDTVIG, COMENIUS, NFM, FM EHP
	Aktivita 2.3.2. Podpora vzdelávania detí, žiakov a študentov mimoriadne nadaných	MŠVVaŠ SR, OP V, COMENIUS, LEONARDO DA VINCI, GRUNDTVIG
	Aktivita 2.3.3 Podpora vzdelávania detí, žiakov a študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia	MŠVVaŠ SR, OP V, COMENIUS, LEONARDO DA VINCI, GRUNDTVIG
Priorita 2.4. podpora celoživotného vzdelávania	Aktivita 2.4.1. vytvorenie otvoreného prostredia pre vzdelávanie	MŠVVaŠ SR, OP V, LEONARDO DA VINCI, GRUNDTVIG
	Aktivita 2.4.2 infraštruktúra pre terciéru vzdelávania (univerzitný kampus)	OP SE, OP JVE, ENPI HUSK-RO-UA, Program HUSK, ŠFM, NFM
Prioritná oblasť č. 3. zamestnanosť – finančné zabezpečenie		
Priorita 3.1. zamestnanosť strednej vrstvy obyvateľov	Aktivita 3.1.1. obmedzovanie znižovania sociálnej nerovnosti medzi jednotlivými skupinami obyvateľov	OP ZaSI
	Aktivita 3.1.2. vznik rady na zachovanie zamestnanosti	ÚV SR, MPSVR SR, KSK
Priorita 3.2. zamestnanosť deklasovaných obyvateľov	Aktivita 3.2.1. definovanie možností zamestnania deklasovaných obyvateľov	MPSVR SR, KSK
	Aktivita 3.2.2. stabilizácia rodín, ako základná bariéra proti chudobe	OP ZaSI
Prioritná oblasť č. 4. konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie – finančné zabezpečenie		
Priorita 4.1. rozvoj firiem v kľúčových hodnotových reťazcoch	Aktivita 4.1.1. podpora rozvoja podnikania	OP ZaSI, OP KaHR, NADSME, KSK
	Aktivita 4.1.2. špecializácia (kľúčové odvetvia) ekonomiky kraja	KSK, TUKE
Priorita 4.2. strategické zahraničné investície	Aktivita 4.2.1. strategické priame zahraničné investície	SARIO, KSK
Priorita 4.3. infraštruktúra pre podnikanie	Aktivita 4.3.1. strategická priemyselná high-tech zóna nadregionálneho významu, podnikateľské parky regionálneho významu	OP KaHR, MH SR, OP VaV, SARIO
	Aktivita 4.3.2. brownfields	OP KaHR, MH SR
	Aktivita 4.3.3. rozvoj infraštruktúry pre využitie moderných IKT	OP IS, PRV
Priorita 4.4. spracovateľské aktivity na báze alternatívnej a ekologickej poľnohospodárskej výroby a lesovníctva	Aktivita 4.4.1. podpora spracovateľov dreva pri zavádzaní nových technológií zameraných na finalizáciu a valorizáciu dreva	OP KaHR, PRV

	Aktivita 4.4.2. podpora spracovateľov pri zavádzaní nových technológií pri výrobe, spracovaní a distribúcii alternatívnych a ekologických potravín	OP KaHR, PRV
Priorita 4.5. rozvoj služieb a obchodu	Aktivita 4.5.1. podpora odbytu	OP KaHR, PRV, KSK, Program HU-SK
	Aktivita 4.5.2. podpora vzniku agrokomoditnej burzy	MPRV SR, PRV, KSK
Priorita 4.6. podpora vzniku a rozvoja poľnohospodárskych klastrov	Aktivita 4.6.1. podpora vytvárania sietí	MPRV SR, PRV
Priorita 4.7. podpora rozvoja kreatívnej ekonomiky	Aktivita 4.7.1. analýzy a mapovania kreatívnej ekonomiky	OP ZaSI, KSK, Program HU-SK, MK SR, MŠVVaŠ SR, ENPI HU-SK-RO-UA
	Aktivita 4.7.2. vzdelávanie odborníkov pre kreatívny sektor	MŠVVaŠ SR, MPSVR SR, OP ZaSI, OP V, ENPI HU-SK-RO-UA
	Aktivita 4.7.3. vytvorenie infraštruktúrneho zázemia pre rozvoj kreatívnej ekonomiky	ROP, ROP (EHMK), TI, KSK, MK SR, MH SR
	Aktivita 4.7.4. marketing, propagácia, šírenie informácií a aktívna spolupráca	KSK, ROP (EHMK), MK SR, MH SR
Priorita 4.8. zavádzanie energetickej efektívnosti	Aktivita 4.8.1. podpora zavádzania energetickej efektívnosti v doprave	OP D, MDVRR SR, KSK
	Aktivita 4.8.2. podpora zavádzania energetickej efektívnosti vo verejnej správe	FEE, MH SR, OP KaHR, OP VaV, OP Z, ROP, SIEA
Prioritná oblasť č. 5. životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie – finančné zabezpečenie		
Priorita 5.1. zvýšenie integrovanej ochrany, racionálneho využívania vôd a protipovodňovej ochrany	Aktivita 5.1.1. dobudovanie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a dobudovanie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd	OP ŽP, MŽP SR
	Aktivita 5.1.2. monitorovanie kvality a kvantity povrchových aj podzemných vôd, dobudovanie siete monitorovacích staníc	OP ŽP, MŽP SR
	Aktivita 5.1.3. skvalitnenie územného protipovodňového plánovania na obmedzenie hospodárskych škôd z titulu záplav	OP ŽP, NFM
Priorita 5.2. dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva a eliminácia starých environmentálnych záťaží	Aktivita 5.2.1. eliminácia starých environmentálnych záťaží prostredníctvom implementácie dostupných nespáľovacích technológií pre deštrukciu perzistentných organických látok (POPs)	OP ŽP, UNDP (projekt GEF)
	Aktivita 5.2.2. likvidácia skládok zriadených v rozpore so zákonom	Envirofond, Recyklačný fond, NFM
Priorita 5.3. zvýšenie ochrany a regenerácie životného prostredia v oblasti ochrany ovzdušia a minimalizácia	Aktivita 5.3.1. zmena média pri vykurovaní budov, kotly na drevnú štiepku, využívanie tepelných čerpadiel	OP ŽP

nepriaznivých vplyvov klimatických zmien	Aktivita 5.3.2. program využívania obnoviteľných zdrojov energie v subregiónoch Košického kraja	OP ŽP, NFM
	Aktivita 5.3.3. využitie geotermálneho potenciálu Východoslovenskej nížiny	NFM
Priorita 5.4. dobudovanie infraštruktúry ochrany a regenerácie prírodného prostredia a krajiny	Aktivita 5.4.1. podpora a spolupráca pri rozvoji Tokajskej vinohradníckej oblasti	PRV, MPRV SR
	Aktivita 5.4.2. spolupráca pri obnove kultúrnej pamiatky Spišský Jeruzalem	ROP, OP KaHR, MK SR

Zoznam skratiek:

ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
7RP	7. rámcový program
ACES	Akadémia stredoeurópskych škôl
APVV	Agentúra na podporu vedy a výskumu
Central Europe	Teritoriálny program pre strednú Európu
EIB	Európska investičná banka
ENPI	ENPI CBC Slovenská republika – Ukrajina – Maďarská republika – Rumunsko
FEE	Fond energetickej efektívnosti
FMEHP	Finančný mechanizmus EHP
GRUNDTVIG	Program celoživotného vzdelávania
INTERREG	Operačný program medziregionálnej spolupráce
KSK	Košický samosprávny kraj
NADSME	Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania
NFM	Nórsky finančný mechanizmus
OP D	Operačný program doprava
OP IS	Operačný program informatizácia spoločnosti
OP JVE	Operačný program Juhovýchodná Európa
OP KaHR	Operačný program konkurencieschopnosť a hospodársky rast
OP RH	Operačný program Rybné hospodárstvo Slovenskej republiky 2007-2013
OP SE	Operačný program Stredná Európa
OP V	Operačný program vzdelávanie
OP VaV	Operačný program výskum a vývoj
OP Z	Operačný program zdravotníctvo
OP ZaSI	Operačný program zamestnanosť a sociálna inklúzia
OP ŽP	Operačný program životné prostredie
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PPP	Projekt verejno-súkromného partnerstva
Program HU-SK	Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika/Slovenská republika 2007-2013
PRV	Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2007-2013
ROP	Regionálny operačný program
SARIO	Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu
SEE	Teritoriálny program pre juhovýchodnú Európu
SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
ŠFM	Švajčiarsky finančný mechanizmus
TI	projekt KSK zameraný na aktivity z oblasti kultúry

14.4. Systém monitorovania a hodnotenia

Podľa Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky je príslušné ministerstvo povinné pravidelne monitorovať a každoročne vyhodnocovať plnenie národnej stratégie v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja. Pre potreby monitorovania a hodnotenia národnej stratégie má príslušné ministerstvo spolupracovať so Štatistickým úradom SR a samosprávnymi krajinami.

Monitorovanie má byť realizované prostredníctvom dvoch skupín stanovených merateľných ukazovateľov. Prvú skupinu tvoria ukazovatele, ktoré budú sledované vo všetkých samosprávnych krajinách. Druhú skupinu tvoria špecifické ukazovatele, ktoré budú sledované na základe hlavných cieľov a priorít stanovených pre daný región v národnej stratégii na úrovni LAU 1 (budú rozpracované v osobitnom materiáli Návrh rozpracovania cieľov a priorít Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky na úroveň LAU 1).

Osobitne bude monitorované napĺňanie strategického cieľa národnej stratégie „Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov pri súčasnom zvyšovaní kvality života ich obyvateľov a rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja“ prostredníctvom nasledovných ukazovateľov:

- HDP na obyvateľa v PKS,
- tempo rastu HDP (v stálych cenách),
- tvorba hrubého fixného kapitálu za súkromný sektor ako % z HDP,
- podiel čistých disponibilných dôchodkov domácností na obyvateľa,
- produktivita práce,
- emisie skleníkových plynov,
- podiel obnoviteľných zdrojov energie na celkovej spotrebe energie.

Plnenie národnej stratégie bude raz ročne hodnotené a kontrolované na základe analýzy stavu a vývoja monitorovaných ukazovateľov a na základe ročných správ samosprávnych krajov. Príslušné ministerstvo každoročne vypracuje správu o realizácii národnej stratégie a predloží ju na rokovanie vlády SR. Na základe výsledkov tohto hodnotenia môžu vyplývať prípadné návrhy na aktualizáciu národnej stratégie.

Na úrovni Košického kraja sme prevzali z národnej stratégie prvú sústavu ukazovateľov, ktorú, doplnenú o niektoré ďalšie ukazovatele, pre jednotlivé prioritné oblasti uvádzame v nasledovných tabuľkách:

Prioritná oblasť č. 1. veda, výskum a inovácie – ukazovatele			
Ukazovateľ 1.1. podiel celkových výdavkov na výskum a vývoj z HDP	výdavky na výskum a vývoj zahŕňajú celkový objem výdavkov vynaložených v organizácii na aktivity výskumu a vývoja, t. j. sú to vnútorné výdavky, z výdavkov vynaložených mimo organizácie sa sem zahŕňajú len tie, ktoré slúžia na podporu vnútorného VV (napr. kúpa vybavenia pre výskum a vývoj), odpisy budov, strojného technického zariadenia a vybavenia sú zo štatistického sledovania vnútorných výdavkov na výskum a vývoj vylúčené	EUROSTAT (ŠÚ SR)	%

Ukazovateľ 1.2. patentové prihlášky na Európsky patentový úrad (EPO)	patentové prihlášky sú počítané podľa roku, v ktorom boli podané na Európsky patentový úrad (EPO) a sú členené podľa Medzinárodnej patentovej klasifikácie (IPC), údaje sa vzťahujú na žiadosti podané priamo v rámci Európskeho patentového dohovoru alebo v rámci Zmluvy o patentovej spolupráci	EUROSTAT (ŠÚ SR)	počet na milión obyvateľov
Prioritná oblasť č. 2. ľudské zdroje – ukazovatele			
Ukazovateľ 2.1. priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca podľa výberového zisťovania o štruktúre miezd	výberové zisťovanie o štruktúre miezd, priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca zahŕňa plnenia, ktoré pripadajú na základnú (tarifnú) mzdu stanovenú podľa mzdových predpisov vrátane základných zložiek zmluvných platov a miezd za nadčasy, náhrady miezd za neodpracovaný čas, mesačné a dlhodobé prémie a odmeny vyplatené v závislosti od výkonu a splnenia hodnotiacich kritérií, príplatky a doplatky za nadčasovú prácu, nočnú prácu, prácu v sobotu a nedeľu, sviatky, za zdravie škodlivé prostredie, hluk, riziková a namáhavú prácu, naturálne mzdy vyjadrené v peňažnej forme a ostatné mzdy vo forme mzdových zvýhodnení, ktorých výška a periodicita sa vopred určuje bez ohľadu na situáciu podniku	EUROSTAT zisťovanie MPSVR SR	EUR na zamestnanca
Ukazovateľ 2.2. prirodzený prírastok obyvateľstva na 1000 obyvateľov	prirodzený prírastok (úbytok) obyvateľstva je rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb na 1000 obyvateľov stredného stavu	ŠÚ SR	‰
Ukazovateľ 2.3. saldo sťahovania obyvateľstva na 1000 obyvateľov	saldo sťahovania je rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystťahovaných osôb na 1000 obyvateľov stredného stavu	ŠÚ SR	‰
Ukazovateľ 2.4. celkový prírastok obyvateľstva na 1000 obyvateľov	celkový prírastok (úbytok) je súčet prirodzeného prírastku a salda sťahovania na 1000 obyvateľov stredného stavu	ŠÚ SR	‰
Ukazovateľ 2.5. Účasť dospelých vo veku 25 – 64 rokov na vzdelávaní a odbornom vzdelávaní	% podiel obyvateľstva vo veku 25 – 64 rokov, ktorí sa zúčastňujú nejakej formy vzdelávania	ŠÚ SR	%
Ukazovateľ 2.6. osoby v hmotnej núdzi	% podiel osôb v hmotnej núdzi na celkovom počte obyvateľov	ÚPSVaR SR MPSVR SR	%
Prioritná oblasť č. 3. zamestnanosť – ukazovatele			
Ukazovateľ 3.1. miera zamestnanosti 15 + podľa VZPS	podiel počtu pracujúcich vo veku 15 a viac ročných podľa VZPS a celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva vo veku 15 a viac podľa VZPS, pracujúci podľa VZPS sú všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň jednu hodinu prácu za mzdu, plat alebo prácu s cieľom dosiahnuť zisk, vrátane osôb pracujúcich v zahraničí, môže ísť o prácu na plný alebo kratší pracovný čas, stálu, dočasnú, príležitostnú alebo sezónnu prácu, medzi pracujúcich sa zahrnujú aj vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov, ktorí za svoju činnosť nepoberajú žiadnu mzdu ani odmenu, profesionálni príslušníci ozbrojených zložiek, ako aj osoby v civilnej	ŠÚ SR	%

	službe, za pracujúcich sa považujú tiež osoby, ktoré majú prácu, ale v sledovanom týždni nepracujú pre chorobu, dovolenku, riadnu materskú dovolenku, školenie, zlé počasie, v dôsledku štrajku a výluky, s výnimkou osôb na dlhodobom neplatenom voľne a osôb na rodičovskej dovolenke, ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa výberového zisťovania pracovných síl (ďalej VZPS) sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich v civilnom sektore, nezamestnaných alebo príslušníkov ozbrojených zložiek		
Ukazovateľ 3.2. miera zamestnanosti mužov podľa VZPS	podiel počtu pracujúcich mužov vo veku 15 a viac ročných podľa VZPS a celkového počtu ekonomicky aktívnych mužov vo veku 15 a viac podľa VZPS, vekové skupiny: 15-64, 15-24, 65+	ŠÚ SR	%
Ukazovateľ 3.3. miera zamestnanosti žien podľa VZPS	podiel počtu pracujúcich žien vo veku 15 a viac ročných podľa VZPS a celkového počtu ekonomicky aktívnych žien vo veku 15 a viac podľa VZPS, vekové skupiny: 15-64, 15-24, 65+	ŠÚ SR	%
Ukazovateľ 3.4. miera nezamestnanosti podľa VZPS	podiel počtu nezamestnaných osôb podľa VZPS a celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa VZPS ďalšie vekové skupiny: 25+, 15-24, nezamestnaní podľa VZPS sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom týždni nemajú prácu, ktoré si v posledných štyroch týždňoch aktívne hľadajú prácu (alebo si prácu už našli a do zamestnania nastúpia v priebehu 3 mesiacov) a ktoré sú schopné nastúpiť do práce najneskôr do dvoch týždňov, tieto osoby môžu, ale nemusia byť evidované na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny ako uchádzači o zamestnanie	ŠÚ SR	%
Ukazovateľ 3.5. miera nezamestnanosti mužov podľa VZPS	podiel počtu nezamestnaných mužov vo veku od 15 rokov podľa VZPS a celkového počtu ekonomicky aktívnych mužov vo veku od 15 rokov podľa VZPS, ďalšie vekové skupiny: 25+, 15-24, nezamestnaní podľa VZPS sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom týždni nemajú prácu, ktoré si v posledných štyroch týždňoch aktívne hľadajú prácu (alebo si prácu už našli a do zamestnania nastúpia v priebehu 3 mesiacov) a ktoré sú schopné nastúpiť do práce najneskôr do dvoch týždňov, tieto osoby môžu, ale nemusia byť evidované na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny ako uchádzači o zamestnanie	ŠÚ SR	%
Ukazovateľ 3.6. miera nezamestnanosti žien podľa VZPS	podiel počtu nezamestnaných žien vo veku od 15 rokov podľa VZPS a celkového počtu ekonomicky aktívnych žien vo veku od 15 rokov podľa VZPS, ďalšie vekové skupiny: 25+, 15-24, nezamestnaní podľa VZPS sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom týždni nemajú prácu, ktoré si v posledných štyroch týždňoch aktívne hľadajú prácu (alebo si prácu už našli a do zamestnania nastúpia v priebehu 3 mesiacov) a ktoré sú schopné nastúpiť do práce najneskôr do dvoch týždňov, tieto osoby môžu, ale nemusia byť evidované na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny ako uchádzači o zamestnanie	ŠÚ SR	%
Ukazovateľ 3.7. miera dlhodobej nezamestnanosti podľa VZPS	podiel počtu dlhodobo nezamestnaných osôb podľa VZPS a celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva	ŠÚ SR	%

Prioritná oblasť č. 4. konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie – ukazovatele			
Ukazovateľ 4.1. podiel pracujúcich v hospodárstve SR podľa ekonomických činností	počet pracujúcich zahŕňa počet zamestnancov za podniky s 20 a viac zamestnancami, údaje za malé podniky do 19 zamestnancov, súkromných podnikateľov nezapísaných do obchodného registra a ich zamestnancov a cudzích štátnych príslušníkov, ktorí legálne pracujú na území SR, do celkového počtu pracujúcich sa započítavajú pracujúci s jedným alebo hlavným zamestnaním a pracujúci vo vedľajšom zamestnaní, v počtoch nie sú zahrnutí pracujúci v zahraničí, príslušníci ozbrojených zložiek, osoby na materskej (rodičovskej) a ďalšej materskej (rodičovskej) dovolenke, uční a ekonomicky činné osoby, ktoré nie sú štatisticky sledované, % podiel pracujúcich podľa ekonomických činností	ŠÚ SR	%
Ukazovateľ 4.2. PZI na obyvateľa	celková výška priamych zahraničných investícií na obyvateľa	NBS	%
Ukazovateľ 4.3. prílev PZI	celková výška prílevu priamych zahraničných investícií do Košického kraja	NBS	Eur
Ukazovateľ 4.4. odlev PZI	celková výška odlevu priamych zahraničných investícií z Košického kraja	NBS	Eur
Ukazovateľ 4.5. počet vytvorených high-tech zón	počet vytvorených high-tech zón	SARIO	počet
Ukazovateľ 4.6. počet vytvorených agropodnikateľských parkov	počet vytvorených agropodnikateľských parkov	KSK	počet
Ukazovateľ 4.7. výška investície umiestnených investorov – high-tech zóna	výška investície umiestnených investorov – high-tech zóna	SARIO KSK	Eur
Ukazovateľ 4.8. výška investície umiestnených investorov – podnikateľský park	výška investície umiestnených investorov – podnikateľský park	SARIO KSK	Eur
Ukazovateľ 4.9. počet úspešne zrealizovaných brownfieldov	počet úspešne zrealizovaných brownfieldov	SARIO	počet
Ukazovateľ 4.10. počet podnikateľských subjektov v brownfielde	počet podnikateľských subjektov v brownfielde	SARIO KSK	počet
Ukazovateľ 4.11. výška investície v brownfielde zo strany podnikateľských subjektov	výška investície v brownfielde zo strany podnikateľských subjektov	SARIO KSK	Eur
Ukazovateľ 4.12. počet subjektov využívajúcich agrokomoditnú burzu	počet subjektov využívajúcich agrokomoditnú burzu	KSK	počet

Ukazovateľ 4.13. Európsky index konkurencieschopnosti	porovnáva 118 regiónov EÚ na základe HDP, produktivity pracovnej sily, úrovne investícií a zamestnanosti do aktivít výskumu a vývoja, počtu žiadostí o patent a dopravnej infraštruktúry	Škola manažmentu Sheffieldskej univerzity a Elliotova škola medzinárodných vzťahov Univerzity Georga Washingtona	ECI regions
Prioritná oblasť č. 5. životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie – ukazovatele			
Ukazovateľ 5.1. podiel chránených území	podiel chránených území na celkovej rozlohe pozn. možno vyjadriť aj podiel tých chránených území, kde sa vykonáva nejaká ekonomická činnosť	ŠOP GKÚ	%
Ukazovateľ 5.2. množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa	komunálny odpad je odpad vznikajúci v obciach, s ktorým obce ďalej hospodária, patria sem odpady, ktoré vznikajú pri prevádzke domácností, občianskej a technickej vybavenosti, živností, dopravy, rekreácie a športu, podľa vyhlášky MŽP SR č. 284/2001 Z.z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov sa odpad zo septíkov a žúmp nezatrieďuje do kategórie komunálne odpady	ŠÚ SR	kg/obyv.
Ukazovateľ 5.3. percento zhodnocovaného komunálneho odpadu	percentuálny podiel komunálneho odpadu zhodnocovaného kompostovaním a využitím ako druhotnej suroviny z celkového množstva komunálneho odpadu	ŠÚ SR	%
Ukazovateľ 5.4. spotreba elektriny	spotreba elektriny (za lesníctvo, poľnohospodárstvo, dopravu, priemysel a stavebníctvo) je spotreba vrátane vlastnej spotreby na výrobu elektriny, spotreby na výrobu tepla a spotreby na prečerpanie	ŠÚ SR	MWh

14.5. Časový harmonogram realizácie

Po schválení národnej stratégie vládou SR vznikla v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja pre obce a VÚC povinnosť zosúladiť svoje programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii. Táto povinnosť je plnená v III. aktualizácii Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja, ktorú predkladáme na júnové rokovanie zastupiteľstva. Po jej odsúhlasení v Zastupiteľstve Košického samosprávneho kraja budeme príslušnému ministerstvu každoročne do 31. marca zasielať Správu o napĺňaní priorit a cieľov národnej stratégie. Príslušné ministerstvo bude následne každoročne do 31. júla predkladať vláde SR Správu o realizácii národnej stratégie.

Zároveň realizácia národnej stratégie na národnej úrovni predpokladá zriadenie metodického inštitútu v termíne do 30. septembra 2011.

Čo sa týka časového harmonogramu realizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja, časový harmonogram bude závisieť od našich kapacitných a finančných možností. Priebežne chceme rozpracovať všetky priority a aktivity, ale pravdou je, že niektoré aktivity sme nemohli začať realizovať pre nedostatok finančných prostriedkov. V tejto súvislosti je treba zdôrazniť, že jednotlivé ministerstvá pre rok 2011 nevyčlenili na prioritné oblasti stanovené v národnej stratégii pre Košický kraj ani cent vo svojich rozpočtových kapitolách. Rovnako tak neurobil ani štátny rozpočet, hoci podľa zákona

č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja §4 ods. 1 sa má regionálny rozvoj financovať zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev.

Možnosti financovania regionálneho rozvoja z rozpočtu Košického samosprávneho kraja sú minimálne, pretože v dôsledku poklesu výberu dane z príjmu fyzických osôb, už tretí rok v ňom nie sú žiadne prostriedky na rozvojové aktivity (prakticky jedna tretina rozpočtu ide na pokrytie strát z prepravy vo verejnom záujme, jedna tretina rozpočtu je vyčlenená na sociálnu oblasť a zo zvyšku sú hradené škody na dopravnej infraštruktúre spôsobované každoročne povodňami). V takejto situácii ostáva jediný zdroj financovania regionálneho rozvoja a tým sú zdroje zo štrukturálnych fondov a finančných mechanizmov. Tieto zdroje sa však nedajú jednoznačne časovo naplánovať a neumožňujú financovanie komplexných stratégií, pretože sú rozdelené na jednotlivé operačné programy podľa sektorov.

Rovnako doterajšia neexistencia Metodického inštitútu, ktorý by mal vypracovávať analýzy, prognózy, koncepcie, stratégie, dopadové štúdie a prípadové štúdie v oblasti regionálneho rozvoja a priestorového plánovania, nám zaťažuje naše vlastné kapacitné možnosti pre zabezpečovanie týchto materiálov.

Preto, vzhľadom na všetky uvedené príčiny, nie sme schopní zodpovedne stanoviť časový harmonogram realizácie priorít a aktivít Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja. Časový horizont plnenia jednotlivých priorít a aktivít bude závisieť od získania relevantných finančných prostriedkov na ich zabezpečenie, ktoré pri súčasnom nastavení mechanizmu pridelovania grantových prostriedkov je prevažne vecou náhodného výberu.